

EDITORIAL

JA S'ACOSTEN LES ELECCIONS MUNICIPALS

D'ací a pocs mesos, segons la legislació vigent, haurem d'elegir les persones del nostre municipi que s'encarregaran de regir els destins de la nostra comunitat. Fa dies que ja ha començat el "safareig". Per simple tafaneria, sense ànim d'embolicar-s'hi, per por que la gent que surti no ho facin com voldrien o els interessaria, es llancen globus per tal de copsar el pols dels possibles candidats.

Queda molt clar que entrar en un Ajuntament, i més si és de les dimensions del nostre, no es fa per anar-hi a guanyar diners, ni per manar, en un sentit ampli de la paraula. Els qui hi entrin sols podran tenir una il·lusió, la de servir als seus convilatans, sense que se'n ressenti gaire la seva economia particular.

Establerts aquests precedents, ha arribat el moment de preguntar-nos: Com volem que sigui el Besalú del futur? Què li falta i què li sobra? Cap a on tirarem?

Apart de donar-los el vot, quin suport donarem al nou Consistori? Acabades les eleccions farem com sempre?, ens tancarem a casa i que s'espavil·lin, i si no per què s'embolicaven?

Ha arribat l'hora de la reflexió, tant per part dels possibles candidats com per part de la gent que els votarem. Com ja s'ha dit des de fa segles: Cada poble té el que es mereix i el que s'ha guanyat amb el seu esforç. Com a portaveu que ha intentat ésser de les inquietuds del poble, "Tallaferro" resta obert, com sempre, a tothom qui, respectuosament, vulgui donar la seva opinió.

ÍNDEX

Editorial	1
El jutge (1ª part)	2 - 3
Flash de dos mesos	4 - 5
Santa Maria de Besalú	6 - 7
Homenots	8 - 9 - 10
Nota del Tallaferro	11
La motivació podria ser... / La rifa de la festa de Racolta	12
No permeteu que nosaltres... / Del "asunto" del "Butano"	13
Societats culturals... / Colònies d'estiu	14 - 15
Germandat de Donadors de Sang /	
La cuina, bona, senzilla... ..	16

Impremta Aubert, S.A. Hospici, 9. Tel. 26 02 68. OLOT.

Fotocomposició: SERFO, S.A., Hospici, 9. Tel. 26 85 12 OLOT.

Dip. Leg.: GI - 153-84. "Tallaferro" no es responsabilitza necessàriament de l'opinió que expressin els articles signats.

“EL JUTGE” (Primera part)

(Conte)

Estàvem travessant els difícils anys quaranta. El país anava de bòlit i la repressió a Catalunya era a l'ordre del dia. El sol fet d'ésser català ja era una mala nota, però si a més, el perjudicat era catalanista o en feia tuf, la cosa encara era més greu. Algú deixà de respirar per mor del seu cognom provocador. Per exemple, era ben vist dir-se “Matalahuga”, però un no tenia dret a anomenar-se Matafaluga, sense perill de caure víctima d'una ràfega de metralladora.

El nostre conte va néixer en el si d'una família de classe mitjana, tirant cap a baix. El matrimoni Garcia Serratacò tenien una botigueta de “betes i fils” a la Ronda de Sant Antoni, a la vora del Pes de la Palla. La botiga no era gran cosa, però l'extrema amabilitat del senyor Antonio i el seu do de comerciant li havien proporcionat una clientela important. Més per la fidelitat que no pas per la qualitat. L'home es desviava per atendre els parroquians, tant si era per una venda important com per un pam de trencalla i un canut de fil “La Cadena”. La quantitat no era important i, per tant, això li donava una gran confiança entre les dones, que són les qui solen comprar aquests complements. La botigueta era vella. Demanava una capa de pintura a mans besades, però el senyor Antonio, que era per demés intel·ligent, comprenia que una modificació massa engrescadora podria alterar el flux de la clientela, ja que potser es pensarien que lligava els gossos amb llonganisses i el cert era que la cosa rutllava bé, però sense fer-se rics.

La botiga era d'estil vuitcentista, amb dues columnes de fusta a cada costat, i uns aparadors a banda i banda de la porta principal, que era al mig. A dalt, presidint la façana, un rètol que deia “Dominga García, ventas al detall” sense especificar els productes. La realitat era que es tractava d'una botiga de betes i fils i que el senyor Antonio era un vulgar saltataulells, de la millor escola barcelonina, i digne continuador de “La Puntual”. La botiga havia estat del seu pare i d'una germana, la tal Dominga, que fou la qui dirigí la restauració a finals del segle passat. Després la Dominga passà a millor vida i el pare ensinistrà l'Antonio en el difícil art de fer contenta una senyora, sense perdre més temps del necessari. Per passar-hi hores i hores no calia gaire intel·ligència. La qüestió era enllestir-les ràpidament i que sempre, les clientes, tinguessin la sensació que compraven el que realment volien quan el que realment compraven era allò que els aconsellava el senyor Antonio que, d'una llambregada, calibrava la resistència de la senyora o

senyoreta a deixar-se aconsellar suaument, sense adonar-se que era en mans del botiguer. Per la seva banda, la senyora Engràcia no tenia el do de la persuasió, i només tenia cura de la casa i de fer créixer els quatre fills, tots nois, que Déu els havia donat. La senyora Gracieta Serratacò era de bona família. De la dreta de l'Eixample, d'una casa benestant, que vivien del sou del pare, un magistrat de l'Audiència, i més tard de la consegüent viduïtat, però sense que els sobrés res. Allò més important que tenien era el pis. Ample, gran, magnífic, amb llautons daurats a l'ascensor i fustes nobles per tot arreu. Escala de marbre i les parets pintades acuradament, amb dibuixos que semblaven fines teles adamascades. El pis se'l va quedar la germana gran i la pobra senyora Gracieta hagué de fer-se un lloc en la rebotiga de Dominga García per encabir-hi els quatre fills, el marit i els estris de cuina. Allà hi tenien només el menjador i la cuina, però val a dir que gairebé hi feien vida. Per dormir havien llogat un pis a l'escala del costat i allà es traslladaven cada nit quan el senyor Antonio havia fet quadrar la caixa.

La família vivia bé, sense luxes, i el mèrit era tant dels guanyats del senyor Antonio com de l'habilitat estalviadora de la senyora Engràcia, com li deien els veïns, per allò que lligava més amb el rètol de Dominga García.

Tots quatre nois estudiaven el batxillerat als Escolapis de la mateixa Ronda, a uns escassos dos-cents metres de casa. Les notes eren acceptables i els pares se sentien cofois de poder donar carrera a tota la família. No tots reeixiren, però almenys es col·locaren per ajudar els germans i preparar-se un esdevenidor que els donés una certa seguretat. En allò dels estudis anaven dos a dos. Els dos grans estiraven els cursos amb més voluntat que enginy, però els petits eren dues feres. Les millors notes eren sempre les seves.

Passava el temps i a mesura que al senyor Antonio li sortien cabells blancs i la senyora Engràcia se'ls tenyia, els fills creixien que era una benedicció del Cel.

Alts, ben plantats i respectuosos amb els seus pares, eren un exemple per a tot el veïnat.

Com aquell qui puja l'escala de la vida, després de cada cert nombre de graons hi ha un replà. Igual passava a casa del senyor Antonio. El noi gran va deixar els estudis i mitjançant unes

oposicions va treure plaça al cos de la Guàrdia Civil. Érem en moments difícils i als catalans sempre ens ha vingut gros enganxar-nos a la mamella estatal. Avui tal vegada ja no se'ns fa tan difícil, perquè les coses han canviat molt, però tenir un guàrdia civil a casa, sense cap menysteniment per al Cos, era cosa que feia una certa recança al senyor Antonio. Feia l'efecte que el noi no servia per a res més, i no era així. Era un guàrdia eficient i ben aviat es presentà a exàmens per a caporal, ascens que aconseguí amb tot mereixement. Es va casar i es quedà a viure prop de la casa paterna, i cada matí tenia per costum donar el bon dia al senyor Antonio, que obria ben aviat per atendre les clientes que aprofitaven per anar de compres al Mercat de Sant Antoni. El noi hi anava llampant, amb el seu uniforme ben planxat, però al pare li feia cosa veure'l així. A Catalunya no era ben vist un ofici que no fos creatiu. La gent entenien que hi havia dues classes de persones, els qui treballaven i els qui vigilaven els qui treballaven, i per a una família catalana un guàrdia civil era un vigilant, per més familiar que fos. Alguna vegada el senyor Antonio li feia broma. "Sort que t'ha tocat el meu cognom i això de Caporal Garcia lliga bé. Però imagina't que et toca el de la mare... Convindràs amb mi, fill meu, que un Caporal Serratacò destrossa fins i tot l'uniforme..." Encara sort que la muller d'en Jaume, que així es deia el gran, era castellana d'origen i parlava castellà en la intimitat, cosa que ajudava el pare a conformar-se.

El segon, Joan, perquè va néixer per Sant Joan, acabà el batxillerat i després féu oposicions al cos de la Policia Secreta. La primera vegada no va passar, però el noi era tossut i a la segona li donaren la placa i la pistola. El pare no acabava de creure el que veien els seus ulls. ¿D'on devien haver tret aquella mainada l'exemple, per enrolar-se en les forces repressives del país? El senyor Antonio no es tenia per un nacionalista, però sentia un pessigolleig quan escoltava la Santa Espina d'amagat mentre, abraçat a la seva Gracieta, li feia un petó a la galta.

El senyor Antonio tenia com una mena de frustració. No pretenia que cap fill seu continués amb la botiga de Dominga García. Ell sabia que era una feina sacrificada i poc agraiada. Els beneficis es quantificaven pel nombre d'hores esmerçades en la feina, sempre dret darrera el taulell, fent un mos per dinar per

mor que les dones que tornaven de la compra al mercat poguessin comprar-se unes mitges de seda que segurament havien escurçat de la qualitat de les llúceres, posant-ne dues per cap i ració per comptes de les tres que tocaven.

El senyor Antonio no volia un salta-taulells, però d'allò a fer-se Guàrdia Civil i, encara pitjor, de la Secreta!, i amb la mala fama que tenia aleshores aquest Cos! I encara sort que no era a la Brigada Social. O sigui la política, que era la que apallissava els patriotes catalans que protestaven en la cèlebre Vaga de Tramvies. O l'afer del senyor Galinsoga. Ben mirat, Joan García no era mal nom per a un policia, si no feia cap mal, però la gent del barri és malintencionada i les murmuracions eren contínues. Algunes dones es permetien alguna broma de mal gust. "Vostè sí que està protegit contra la delinqüència, senyor Antonio, amb tanta gent armada dins de casa..." L'home prenia paciència. En Joan també es va casar i buscà pis prop de la botiga Dominga García, però fou debades i anà a raure al carrer Tamarit, en direcció a la Plaça d'Espanya. Malgrat tot, era un bon fill i solia passar per la Ronda a veure la família.

La cosa havia estat difícil d'encaixar i fins i tot el calaix se n'havia ressentit una mica, perquè la gent gasta molt mala bava, com els llimocs. Bones paraules, molt senyor Antonio per aquí i senyor Antonio per allà, ell que s'havia podrit darrera el taulell per tenir les dones contentes, i el pagaven amb la rancúnia per quelcom que no l'afectava de ple. ¿Què més hauria volgut ell que un fill seu hagués estat mestre? Per exemple. O metge, que encara cura més i guanyen més diners!

Finalment el tercer, en Pere, perquè havia nascut pels volts de Sant Pere, li donà mitja alegria. Escollí la carrera d'advocat. No era gaire ben vist, per allò de "d'advocats i procuradors, a l'infern de dos en dos", però almenys era un ofici digne d'un català.

A en Manel també li va donar per estudiar Dret i àdhuc amb més profit que a en Pere. Els entesos deien que seria una llumenera. El senyor Antonio començava a congraciar-se amb el Destí quan un fet casual embolicà la troca.

Francesc Ventura i Siqués. 2-X-90

ASSEGURANCES DE LA LLAR
PLANS DE JUBILACIÓ, a
GESTORIA BASSOLS

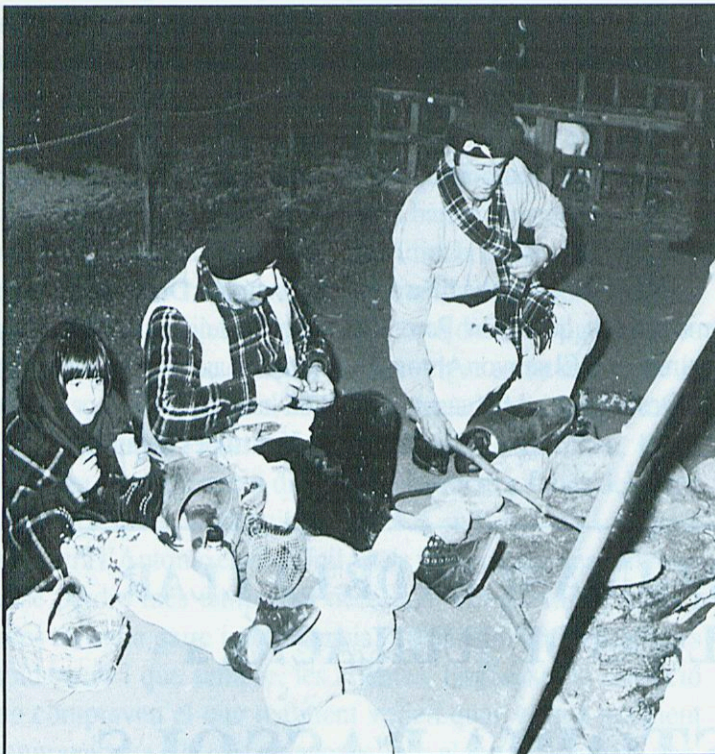
Flash 2 mesos

Uns reis feliços malgrat el gran problema actual de l'Orient.

Final dels pastorets. És l'hora dels aplaudiments.

Segon any del pesebre vivent.

Les Tortugues Ninja en acció.

Flash 2 mesos

Ja han començat les obres del Prat de Sant Pere.

Un carnestoltes amb molta "llauna".

Carnestoltes dels "joves grans".

SANTA MARIA DE BESALÚ

Aproximació històrica (primera part)

TOT CERCANT ELS ORÍGENS

Tanmateix, cal cercar els orígens del que posteriorment s'esdevindria comtat de Besalú en aquest promontori, talment disposat estratègicament, el qual s'enlaira per l'entorn dels 160 m. Els seus extrems són tallats quasi verticalment pel riu Capellada i la Plaça de la Llibertat, respectivament. Precisament just en aquest indret, el desnivell ultrapassa els 20 m. D'afegir-hi el riu Fluvià, el Ganganell i el turó de Torell, tindrem la resta d'elements per acabar d'arrodonir la topografia de Besalú.

Aquesta privilegiada situació geogràfica, no n'hi ha dubte, fou aprofitada des d'èpoques molt remotes com a cruïlla de les primitives vies de comunicació que enllaçaven el Pirineu amb Empúries i Girona, tal com ho palesen els respectius traçats de les vies romanes.

A partir d'aquesta estructura bàsica, cal situar l'existència d'una fortalesa l'origen de la qual es perd en el temps, fins a l'extrem -com assenyalen alguns historiadors- que podria molt bé tenir antecedents abans de la Reconquesta. En base, precisament, en aquests antecedents, pot fonamentar-se inclús el nom de *Bisuldunum*: és a dir: fortalesa entre dos rius, d'origen, evidentment, celta.

El que sí que pot constatar-se documentalment, és que el segle IX Besalú ja era el centre de tot un territori -*territorio Bisuldunense*- o de pagus -*pago Bisuldunense*-. Val a dir, doncs, que abans de l'època carolíngia hi havia al cim del turó del castell un centre de població prou important com perquè un extens territori, que s'estenia pràcticament de Figueres a Camprodon, portés el seu nom.

Seguint les fonts documentals, el segle X, a l'esplanada situada als peus del turó o promontori del castell, limitada pel Ganganell, el Fluvià i el turó de Torell, hi havia quatre esglésies i els seus respectius dominis.

L'església de Sant Genís i Sant Miquel Arcàngel, esmentada l'any 977, en la qual onze anys més tard el comte Bernat I Tallaferro va bastir un monestir a cura de canonges regulars, de l'orde de Sant Agustí. Aquesta església monàstica els docu-

ments la situen a la part nord, sota el mateix turó de Torell.

A migdia, prop del riu Fluvià i el Ganganell, l'església de Sant Pere -"ecclesiola Sancti Petri"- escollida pel comte -bisbe Miró l'any 977 per tal d'establir-hi un cenobi benedictí, dotat per ell mateix. Tot seguit aquesta església, sembla que de petites dimensions, seria substituïda per una altra de més adient, pel comte Bernat I Tallaferro, que consagrada el 1003.

Al centre, situada *in suburbio*, l'església de Sant Vicens, la qual el comte -bisbe Miró subjectà a la monàstica de Sant Genís i Sant Miquel Arcàngel l'any 977, i que ja aleshores exercia la funcionalitat de parroquial.

I, finalment, l'església de Santa Maria i Sant Joan, situada entre la monàstica de Sant Genís i Sant Miquel i la de Sant Vicens, esmentada ja l'any 975. El comte Bernat I Tallaferro també la subjectà al monestir de Sant Genís i Sant Miquel.

Com hom pot veure, totes aquestes esglésies, llevat de la de Sant Pere, eren situades en estret veïnatge les unes de les altres.

EL CASTELL COMTAL

Com hem vist, no és del tot agosarat sospitar l'existència d'una fortalesa íbera. En tot cas, possibles excavacions arqueològiques podrien aportar-hi quelcom més determinant.

Malgrat tot, la situació estratègica del castell de Besalú, a més d'ubicar-hi l'inici del seu comtat, fou la base per quallar-hi tot el seu posterior procés a l'entorn del qual va créixer la població, que al llarg dels anys, per necessitats defensives, s'anà emmurallant.

A partir d'ací, deixarem definitivament aparcades totes les teories i les hipòtesis que ens propicien els temps més reculats i foscos, per situar-nos, tanmateix, en el terreny documental, això és, rigorós i objectiu de la nostra història.

L'actual configuració que coneixem avui, per demés fruit de tot un llarg seguit de posteriors remodelacions, tindria l'origen en l'antic castell comtal.

Ens cal, però, en aquest sentit, situar-nos a cavall dels segles IX i X ja que en el decurs d'aquests anys s'esdevenen a Besalú

llibreria
Capellades

Papereria - Impremta -
Objectes escriptori -
Joguines.

Av. President Companys, 5 - Tel. 59 07 90. BESALÚ

un seguit d'esdeveniments, els quals capgiraran el curs de la nostra pròpia història.

A les darreries del segle IX, any 875 fins al 902, apareix com a comte de Besalú Guifré el Pilós. Resten enrera, doncs, tots aquells comtes - governadors que depenien dels reis de França, el primer dels quals fou Odiló, documentat l'any 812. Per tant, el primer comte plenament independent i sobirà fou Guifré el Pilós, succeït pel seu fill Sunyer (902-914). A la seva mort el succeeix el seu germà Miró (914-927). Tot seguit heretà el comtat de Besalú el seu fill Guifré II, el qual, per ésser menor d'edat, restà sota la protecció del seu oncle, el comte Sunyer de Barcelona. Certament, són temps de lluites i revoltes sagnants, El propi comte és assetjat i posteriorment assassinat. Precisament, la primera dada rigorosament històrica que fa referència al castell de Besalú correspon a l'any 957, en què el comte Guifré II es va veure obligat a tancar-se dintre el recinte del castell per defensar-se d'Adalbert de Parets i altres senyors de la contrada, que s'havien revoltat en contra d'ell, segons sembla, sota influències instigadores del comtat de Barcelona.

La revolta s'acabà amb la decidida intervenció dels germans de l'assassinat comte, Sunifred, comte de Cerdanya, i Miró. Aleshores es produeix la unió dels comtats de Besalú i Cerdanya, ja que el comte Sunifred passà a ésser-ho també de Besalú. En el seu testament, datat l'any 966, apareix, millor dit, es fa referència al *castro Bisulduni*.

De la importància del castell n'és una prova ben palesa el document de l'any 1004, que fa esment del judici sobre les pretensions del bisbat de Girona. Comparegué Odó amb *suorum caterva clesiorum* davant el comte Bernat I, dels jutges Somfred, Guillem i Sentered, i *varis bonorum hominum*.

L'any 1017 hi té lloc un important esdeveniment històric. La signatura de l'escriptura de datació del nou bisbat de Besalú. Entre altres, signen el document Joan Armigieri, el custodi del palau comtal Ademar, i tot un seguit de guardadors i servidors del castell comtal.

D'acord amb tota aquesta documentació, és perfectament constatable que ja en aquella època el castell de Besalú disposava de tots i cadascun dels serveis propis d'una seu comtal. A més de servir de residència del comte i la seva família, tenia les necessàries dependències per administrar justícia, allotjament i protecció dels visitants, custodi de palau, un llarg seguici de servidors, una forta guarnició encarregada de la seva defensa, cors i altres instal·lacions per al seu bon funcionament, etc.

L'any 968, mort el comte Sunifred, accedeix al comtat de

Besalú el seu germà Miró, el qual consta com a levita de l'església de Girona l'any 941. Posteriorment, l'any 970, és elegit bisbe de la seu gironina. El comte-bisbe Miró fou el fundador del monestir de Sant Pere, i féu importants donacions a l'església de Sant Genís i Sant Miquel en la qual pocs anys després el comte Bernat I Tallaferro bastiria un monestir a cura de canonges regulars. Són anys d'iniciatives i prosperitats.

Mort l'any 984, el succeeix el seu germà Oliba Cabreta. Hi ha alguns historiadors, la majoria, que el qualifiquen de molt violent, inestable i rancuniós, i fins i tot d'haver portat una vida llicenciosa. En tot cas, el cert és que va retirar-se al monestir italià de Monte-Casino, on moriria als tres anys d'haver ingressat, i que tingué una filla bastarda, Ingilberga, última abadessa que fou del monestir de Sant Joan de les Abadesses, no sense haver-hi protagonitzat tot un escandalós procés de resultes del qual el papa Benet VIII, mitjançant la seva butlla *Cuperamus Quidem*, decretà l'expulsió de l'abadessa i les seves monges.

A partir de la seva mort heretà el comtat el seu fill Bernat I Tallaferro. Això s'esdevenia l'any 990. Amb aquest comte Besalú assoleix prestigi i poder, fins al punt que el papa Benet VIII accedeix a la seva petició d'erigir el nou bisbat de Besalú. Per tal de regir la nova seu episcopal és elegit el seu fill Guifré, el qual ja era aleshores abat del monestir de Sant Genís i Sant Miquel. Fou consagrat a Roma l'any 1017.

El comte Bernat I Tallaferro fou, tanmateix, emprenedor, bon polític, expert governant i un llegendari guerrer. Va morir sobtadament en terres de Provença, concretament en travessar el riu Roine, l'any 1020. No hi ha dubte que el seu traspass provocà la frustració de tota una sèrie d'iniciatives i projectes. No obstant això, la seva empremta és palesa, sobretot, si tenim en compte les importants obres de reforma i ampliació del castell que, tot seguit, s'hi efectuaren.

En aquest sentit, també tot fa pensar que abans de la seva mort s'haurien endegat unes obres de reforma de la primitiva capella del castell, la qual podria haver existit ja en temps del comte - bisbe Miró, a fi de complir la nova funció de capella privada del bisbe i, posteriorment, per acollir-hi els serveis religiosos propis del palau comtal.

La importància del comtat en aquesta època justificaria a bastament la necessitat d'una remodelació del castell, a fi d'ubicar-hi noves dependències i serveis, com per exemple l'encunyació de moneda, reparació i aixecament de noves muralles i recintes fortificats per a la defensa, etc.

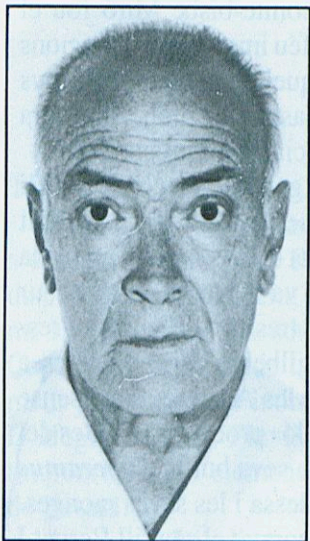
J. Pèlachs

Miqwals Plaça
Llibertat
BESALÚ

Avgda.
Lluís Companys, 16
Tels. 59 12 52 /
59 02 76
B E S A L Ú

HOMENOTS

La persona que avui ha volgut obrir-se al nostre "Homenots" és un besaluenc de cor, encara que no hagi nascut aquí. Sense renunciar a les seves arrels, ha conviscut cinquanta-dos anys entre nosaltres al llarg dels quals s'ha guanyat l'estima de tota la gent que l'hem tractat: és l'Eduard Gamero i Camuñas, el sabater de Can Fauró.

-Eduard, d'on ets fill?

Vaig néixer a Lora del Río, província de Sevilla. A casa érem deu germans i ja podeu comptar que no anàvem gaire ratxosos. Lora és un poble dels petits d'allà baix. Tenia de 14 a 15.000 habitants. Per a nosaltres seria una ciutat, però allà els pobles són molt més espaiats i més grans. De petit anava a "las migas", guarderia d'ara, on aprenia les primeres lletres amb un mestre que era sabater. Formava part d'una banda dels més entremaliats del poble. Moltes vegades, amb els deu cèntims que em donava la mare, per pagar al mestre, anàvem a comprar-nos soldats de plom i fèiem campana. Això va durar fins que el mestre ens va descobrir, perquè trobava a faltar els deu cèntims de cada dia. Ho va dir a la mare. Es va acabar de faltar a classe. Era el petit de la colla de germans. Entre tots decidiren que jo havia de treballar a la terra, de "jornalero", com ho havien hagut de fer tots ells. Em volien donar un ofici. I jo el que volia era anar a guardar "cochinos". Em varen buscar feina amb el senyorito "chaqueta" que tenia un "cortijo" amb "piaras de cochinos". Al cap de poc vaig adonar-me que no era "lo" meu. M'enyorava molt i els que ho pagaven eren els pobres porcs. "¡Les pegaba cada zurriagazo...!" El senyorito, en veure les nafres dels animals va venir a acomiadar-me, però jo em vaig avançar. Tenia un veí que es deia Don Manuel. Em va

ensenyar l'ofici de sabater dos o tres anys. Primer anava a jornal, fins que em vaig parar per mi. Aquell temps, al casino del poble feien cinema. Vaig aprendre a passar les pel·lícules. Tenia la feina dels carbons. Era una feina artesanal: pel·lícules mudes, música de piano de fons... Aquesta va ser la meva vida fins l'any 1936. Jo era de dretes, però no em vaig posar mai en política. Al final de la República, i quan tot anava malament, va arribar a Lora un comitè que volia fer una neteja de "señoritos" i capellans. Tot i que la gent del poble no hi estava d'acord, els van obligar a fer una "masacre": 93 "señoritos" i quinze guàrdies civils. Alliberats per les tropes nacionals, em tocà fer el servei a l'Àfrica. Quatre mesos a Larache i de retorn a la península vaig passar a Ceuta i Cadis. Destinat al regiment de les Naves, ens van portar a Segovia i Guadalajara. Ens van traslladar a Girona amb tren. De Girona a Banyoles a peu. Aquí vaig veure ballar sardanes per primera vegada. I amunt.

Al Pla de Fares vaig veure una noia molt maca: l'Antònia de l'Onda. Li vaig demanar on ens portaven i em va respondre que en un poble molt proper, a Besalú. A les Carreteries vàrem trobar en Climent Valenciana, que ens va dir que ja érem a tocar a Besalú. En veure el poble, el meu comentari i el de tothom fou: "On ens han portat?" La decepció era general. Eren les 5 de la tarda del 12 d'abril del 1939. Com que tots els ponts eren trencats vam travessar el riu per la mesquita. A la plaça ens van distribuir. A la meva companyia li tocà l'actual bar del Sol. Passejant pel poble, vaig entrar en una sabateria. Hi havia un home vell, en Domingo Fauró, el qual poc després seria el meu sogre. Jo li vaig preguntar com anava de feina. Em va respondre que de feina en tenia, però que ell ja era molt gran. Tot parlant, va sortir a la botiga una noia vestida de negre amb una criatura. Jo li vaig dir: "Quina llàstima, una noia tan jove i maca que s'hagi quedat vídua amb aquesta criatura tan petita!" L'avi em respongué que la criatura no era d'ella i que no era vídua. "És soltera i és la meva filla." Em vaig

HOMENOTS

enamorar. Festejàvem a la cuina de can Fauró. Sempre feia tard a retreta i el sergent em va pelar al zero. Al cap de poc ens casàvem. Tot seguit varen venir l'Anna Maria (el nom de la meva mare) i als tretze mesos en Josep (el nom del meu cunyat), i la Carme (fillola de la Carme de ca l'Arbussà) al cap de quatre anys. Els anys de la postguerra van ésser molt dolents. La Sibina, la meva dona, treballava a cal Coro, i jo de sabater. Es feien poques sabates i, a més, érem tres sabaters al poble: en Joan Font, en Vallmajor "Bete" i a casa. La matèria prima era escassa i encara d'estraperlo. Vaig treballar una temporada a la carretera i de manobre amb en Marcial. Després, tan bon punt em fou possible, vaig tornar al meu ofici. Els anys 50 i 60 vaig ésser de l'Ajuntament, i també formava part del Sometent. Quan va passar allò del Sabater ens van mobilitzar tot el Sometent. Només en varen sortir tres. Fèiem les funcions de vigilància al poble, perquè la Guàrdia Civil era tota a la muntanya buscant el "bandolero". La dona va emmalaltir sobtadament. Varen ser uns temps molt tristos. Després d'haver fet tots els possibles ens va deixar el 14 de novembre de 1963. L'Anna Maria ja era casada i en Josep, el meu nét, tenia dos mesos. La vida continuava. Els meus fills m'han estimat molt.

Arribat a la jubilació vaig tancar la botiga de sabater conservant, però, la companyia d'assegurances que feia temps que portava.

-Sabem que fou a l'Ajuntament. Què en pot dir?

Sí. Vaig ésser-hi amb en Martirià i en Juanola. Abans no hi havia oposició. Érem un grup d'amics. És complicat. Si cobres et diuen que ets un lladre. Si no cobres, abusen de tu. Em varen proposar ésser Alcalde, però ho vaig refusar. Hauria fet passar tothom pel "tubo" i aquells temps havies de transigir. Abans l'Alcalde era l'únic que cobrava: el 5% del pressupost de l'Ajuntament.

-Què en pensa, de la situació social?

Temps enrera, la gent vivia més feliç. Amb poc ens conformàvem. En canvi ara ningú no passa gana, però ningú no està content. Tothom es queixa. Amb això de l'atur hi ha una ganduleria de Maria Santíssima i molta picaresca. Alguns s'estimen més no treballar i anar vivint "del cuento", mentre que hi ha famílies que passen gana i els fa vergonya demanar. Avui encara hi ha gent que passa per les cases demanant diners. Jo no en dono mai, de diners, però sí menjar, perquè no em refio de l'ús que farien dels diners que els pogués donar.

L'Eduardo és home de paraula fàcil, i això fa que ens sigui difícil de seguir perquè passa amb gran rapidesa d'un tema a l'altre, en una demostració de bona memòria històrica. Així doncs, xerrant de les qüestions socials ens parla dels gitanos i de la necessitat d'un local per al poble.

Ja fa temps, hi havia a Besalú un brigada que es deia Prieto, que tenia una gran mania als gitanos. No els podia veure. Passaven amb les carretes a trot, des de la margenera fins a la sortida del poble, coneixedors de la mania del brigada. Recordo un dia que en va agafar uns que havien parat al poble. Varen robar una ventresca a can Berga. Els va fer empaitar per la "pareja", que els van atrapar a Fares. Portats a la caserna, els va obligar a netejar-la tota després de pelar-los al zero, homes i dones. Mai no havia sentit tantes malediccions. Aquell temps, a l'Ajuntament hi

HOMENOTS

havia de consellers en Ramon Sala i en Pepe Renoc. Ja llavors es parlava de substituir l'envelat per un local. En Pepe i en Ramon hi havien posat molt d'interès, en aquest tema. En Pepe feia companyia de paletes amb en Madeu i en Vicens Riu. Varen proposar a l'Ajuntament de comprar l'horta de la Bovera, darrera els Claustres. Ells es comprometien a cobrir-lo i a cobrar quan hi haguessin diners. No sé per què, no es va tirar endavant. Aquí a Besalú es feien festes molt maques a part de la de Sant Vicens i la Festa Major. Una d'aquestes era la de Sant Antoni, tal vegada la més típica. Hi havia una cavalcada amb tots els animals, ben nets i enflocats. Els amos amb els vestits de festa. Els beneïen a Sant Pere. Amb el penó al davant i l'orquestra al darrera feien una "pasacalle" per tots els hostals, bars i fondes, on se'ls convidava amb vi dolç i galetes. A la tarda, gran ball de vetlla. I a toc d'oració les ninetes a racó. Llavors era possible anar als bars i fer la tertúlia, llegir el diari i comentar la política local. Avui això no és possible, amb tanta música i soroll.

-Què en pensa, de la democràcia?

Un desencís. Moltes persones es varen canviar de camisa. Els polítics d'ara no són per servir, sinó per servir-se.

-Quin consell donaria al jovent?

A aquest jovent, a la majoria del qual no li fa falta res, els demanaria més consciència i respecte envers la gent. Si poguessin viure una mica el temps de la postguerra potser sabrien valorar més les coses. És clar que la culpa no la tenen només ells, sinó també els pares que els donen tot el que volen.

-Com veu el poble ara?

En ple desenvolupament. Tothom qui vol treballar té feina. Ara bé, també he de dir al jovent que no abusin gaire de les empreses que hi ha al poble, perquè si tanquessin Besalú seria un poble mort. El

jovent ha de pensar en el futur. Abans, quan una empresa anava malament els treballadors hi posaven tots el coll. Ara, com que ja cobren indemnitzacions i de l'atur, a molts tant els fot que l'empresa prosperi o s'ensorri. No sé si em donareu la raó, però ho veig així.

Molta culpa la tenen els pares. Fan anar els fills massa ratxosos i no saben el que costa guanyar i estalviar les pessetes. Per últim, voldria dir que sempre he estat respectuós amb la gent del poble i que he estat correspost. Si alguna de les persones que han vingut aquí no s'hi ha integrat, jo sempre els he aconsellat que baixessin del burro. No pots imposar la teva en la terra que t'ha acollit, t'ha donat feina, educació per als fills i un tracte d'igual a igual.

Eduardo, gràcies per la sinceritat i els bons consells.

Tallaferro

LA PAU

De què serveixen les guerres
si després només morts hi ha?,
tot són trets, míssils i bombes
fins que el món queda destrossat.

De què serveix governar?,
per què per fer-ho tothom es baralla?,
per què tothom vol diners?,
si després amb la guerra queda tot fet ferralla...

El millor és la pau,
sense pau no es pot viure,
amb la pau no hi ha baralla
i així tothom pot riure.

Bibiana Cruz i Balés

NOTA DEL TALLAFERRO

En l'editorial del darrer número us comentàvem la sorprenent manera amb què el Departament de Promoció de la Premsa del Departament de Cultura de la Generalitat va distribuir unes subvencions extraordinàries dins la campanya de normalització lingüística. A continuació us reproduïm la resposta de l'esmentat Departament i la nostra rèplica.

Revista TALLAFERRO - Besalú (La Garrotxa)

Senyors:

Hem rebut la carta que van enviar a aquest servei, en la qual demanen informació sobre els criteris que s'han seguit per a l'atorgament de les subvencions corresponents als acords entre l'Administració de l'Estat i la Generalitat per a la normalització lingüística, i de les quals la revista Tallaferro ha quedat exclosa.

Aquesta subvenció extraordinària s'ha atorgat a les publicacions editades íntegrament en català, i queden excloses, d'acord amb la normativa sobre subvencions a la premsa, entre d'altres, les revistes gratuïtes o de distribució no comercial. Per aquest motiu, tot i reconeixent el paper important que la vostra publicació fa a Besalú i a la comarca de la Garrotxa, en ésser una publicació gratuïta ha quedat exclosa dels ajuts, com totes les altres que es troben en la mateixa situació.

Resto a la seva disposició per a qualsevol altre aclariment. Cordialment,

Ricard Camprodon i Oms
Delegat de Promoció de la Premsa

BESALÚ, 11 de febrer de 1991.

Sr. Delegat de Promoció de la Premsa:

El passat mes de desembre vàrem rebre la vostra carta com a resposta a una de la revista Tallaferro en la qual us demanàvem els criteris seguits per aquest Departament de Cultura a l'hora de distribuir unes subvencions extraordinàries, fruit dels acords entre l'Administració de l'Estat i la Generalitat, per a la normalització lingüística.

Deixeu que us manifestem la nostra gran sorpresa per un dels dos criteris que heu emprat, segons afirmeu en la carta. Exigir que les publicacions siguin íntegrament en català, ho trobem d'allò més lògic i coherent. Però excloure aquelles que són gratuïtes, això sí que no ho entenem. O sigui, que totes aquelles entitats o grups que, desinteressadament, s'esforcen de fa temps en la creació d'una cultura popular, gratuïta i, per tant, a l'abast de tothom, i que se'n veuen una per poder arribar a final d'any sense deutes, aquests no tenen dret a cap ajut econòmic per part del Departament de Cultura de la Generalitat. Us ho repetim: hem quedat sorpresos, tristament sorpresos. Però no patiu. Mentre puguem continuarem en la nostra tasca, senzilla i anònima, a favor d'una cultura catalana seriosa i madura.

Ah! Per al vostre interès us direm que entre les revistes que van aconseguir una subvenció de 400.000 pessetes hi ha el Basalt, de Castellfollit de la Roca, una població propera a Besalú. I el Basalt és GRATUÏTA i amb unes despeses segurament inferiors a les nostres, atès que la seva periodicitat és també inferior. Estrany, no ho trobeu?

Cordialment, malgrat el nostre desconsort,

Tallaferro

Aquest any m'ha tocat a mi ser

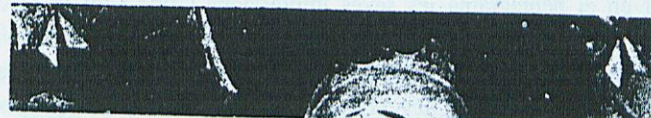
prior de la festa dels Dolors

en nom meu, de la meva dona i

del meu fill us convido a

tots els actes que aquesta

diada comporta, que el vostre

amor per la Verge ens doni tot

allò que dins nostre ens fa

falta.

Gràcies per la vostra assistència.

Joan Banal

LA MOTIVACIÓ BÉ PODRIA ÉSSER RECUPERAR ALLÒ QUE JA TENIM

Aprofitant que la revista Tallaferro la rep tothom, m'ha semblat més fàcil de fer-vos arribar aquesta notícia amb el desig que sigui ben acollida per tots els besaluencs.

Si bé l'escrit pot semblar llarg, cal llegir-lo per entendre la seva finalitat. Forçosament m'he de remetre a alguns fets emmarcats en la història de Besalú. No és la meva intenció fer cap lliçó de coses que possiblement coneixeu millor que jo, sinó associar-les.

Durant l'Edat Mitjana, en què Besalú era la capital del comtat del seu nom, adquirir gran nom i prestigi. Aquest fet el va dur a ocupar un lloc important en la Història de Catalunya. Però al marge de l'època comtal, Besalú ha tingut altres fills il·lustres que també li han donat honor i prestigi. L'Abat Oliva, l'Abat Zafont, Ramon Vidal, el Pare Pujiula, i Francesc Cambó, molt arrelat a la nostra vila. Tot això ho sabem perquè és escrit i degudament recollit i arxivat per al nostre saber, però si bé l'àrea de les lletres compta amb tota la informació de què disposa la Història de Besalú, no passa el mateix en altres àrees que tot i que també formen part de la nostra cultura, no tenen la mateixa sort que les anteriors.

Com podeu suposar, m'estic referint a l'àrea cultural de la música. Són molts els compositors de sardanes que també han volgut immortalitzar en el pentagrama les seves impressions i fins i tot les seves vivències a la nostra vila. Compositors de gran vàlua i qualitat com en Pere Rigau (el Barretó), Vicens Bou, els germans Saderra, R. Viladesau, Conrad Saló, etc. Tot un llegat de poemes musicals que avui es troben dispersos per aquests mons de Déu. És una llàstima que aquestes obres no siguin degudament recollides. Crec que això seria just perquè no es perdin en l'oblit, i així podríem gaudir de totes elles i quedarien de record i patrimoni de les futures generacions. En considerar la importància d'aquest fet cultural per al poble de Besalú, els qui fem el programa de ràdio ESCOLTEM SARDANES hem pensat en l'edició d'un disc en el qual es puguin recollir, si no totes, el major nombre possible de sardanes dedicades a Besalú. La tasca a fer no és gens fàcil, però comptem amb la valuosa col·laboració d'en Narcís Legares i també amb la col·laboració i el suport del nostre Ajuntament, que ens ha donat tota mena de facilitats, i amb d'altres col·laboradors als quals expressem el nostre agraïment.

Tot cercant informació d'aquest afer, l'amic J. M.ª Bassols va dir-me que al seu arxiu hi havia una sardana escrita per Pere Rigau dedicada a la Srta. Maria dels Desemparats Aulet i Masferrer, i que la partícl.la era il·lustrada amb un dibuix on es veu l'arcada de la seu de Santa Maria, i al mig de l'arcada, adossada, la torre del rellotge que hi ha al mateix paratge. No hi ha cap més dada que faci possible la seva identificació, el que sí que sabem és que en Pere Rigau (el Barretós) va néixer a Torroella de Montgrí l'any 1868, que va ésser el fundador de la cobla Els Montgrins l'any 1884, i també sabem que l'obra d'aquest gran flabiolaire i compositor quasi s'ha perdut tota. Raó per la qual he sentit un gran interès d'esbrinar la relació d'aquesta sardana amb el poble de Besalú. El nom de la sardana és LO BRESSOL DE CATALUNYA.

És una sardana escrita per a piano, i m'ha inspirat curiositat perquè en pertànyer a un arxiu particular no sabíem de la seva existència i tenim el convenciment que mai no ha estat tocada en versió de cobla, i el més important és el fet que l'amic Bassols l'hagi tret a la llum en parlar-ne i que hagi agafat el compromís de fer-la instrumentar per a cobla, cosa que ens permetrà de poder-ne gaudir, ensems que passarà a enriquir la Història de Besalú.

Saber la relació entre aquesta sardana i Besalú ha estat possible prèvia consulta de diversos escrits i documents que m'han dut al registre d'empadronament d'habitants de Besalú. En aquest document hi trobem el nom de la Srta. M.^a dels Desemparats Aulet i Masferrer, filla del Sr. Carles Aulet i Refecas, un militar retirat, fill de Solsona, empadronats ell i la seva família a Besalú l'any 1897, els quals aleshores eren els propietaris de Santa Maria. Això ens porta a entendre el perquè del dibuix de Santa Maria a la partícl.la.

De vegades és imprescindible fer certs comentaris per sortir al pas de possibles polèmiques, com és el cas que ens ocupa. Ripoll té una sardana dedicada amb el nom de "Ripoll, bressol de Catalunya" i la similitud amb LO BRESSOL DE CATALUNYA podria aixecar alguna sospita sobre la paternitat del títol, però amb les dades que tenim queda fora de dubte qualsevol argument al respecte. En aquest disc seran incloses deu sardanes, una per a cadascun dels compositors que han dedicat sardanes a Besalú, si bé n'hi ha alguns que en tenen dues.

El disseny i el text de presentació són d'en Narcís Legares. En Francesc Grau representa l'Ajuntament de Besalú com a conseller de Cultura. El disc s'acompanyarà, a l'interior, d'un petit resum biogràfic de diversos compositors que haurà estat la meva col·laboració. La cobla, la Principal de la Bisbal, serà la que en farà l'enregistrament.

Per acabar hem de recórrer al tòpic de sempre, demanant la vostra col·laboració, que podreu fer a través de la comanda del disc o cassette, o ambdues coses, per cobrir les despeses. Podeu adreçar-vos a qualsevol de les persones que figuren en aquest escrit, o bé a l'Ajuntament de la vila.

Tot esperant la bona acollida d'aquesta nova, i pel respecte que em mereixeu, una cordial salutació.

Josep Abuin i Lamela

LA RIFA DE LA FESTA DE RACOLTA

En la darrera festa del barri de Racolta, celebrada el 7 de juliol de 1990, i per tal d'ajudar a cobrir les despeses, es varen vendre números per a una rifa. El premi consistia en un ordinador i accessoris valorats en 80.000 pessetes.

Vaig ésser-ne el guanyador. Em van donar un ordinador Commodore 64, un cassette i un comandament d'ordinador Kuick-Shot 1. Segons la factura de compra de l'1 de febrer de 1985 (la festa va ser l'any passat!) l'ordinador era valorat en 45.900 pessetes i el cassette en 6.400.

El premi també incloïa un lot de revistes velles dels anys 1984 - 1985 - 1986, el preu de les quals pujava a 7.125 pessetes. I un llibre Commodore 64 amb les instruccions sobre el funcionament de l'ordinador. No portava preu. Suposo que anava inclòs amb el de l'ordinador. També hi havia tretze cintes de cassette sense preu, que encara ara no sé què són ni de què van perquè l'ordinador no va bé. No crec que tot aquest material pugui a les 80.000 ptes. que deia la publicitat.

En guanyar el premi, em vaig comprar una pantalla per poder fer servir l'ordinador. Per sorpresa meua, no va funcionar. Ho vaig portar tot plegat, ordinador, estris i pantalla a una persona que treballa en el món dels ordinadors. Tampoc no li va funcionar.

He sentit a dir que els organitzadors afirmaven que havien provat l'ordinador davant meu. Jo em pregunto, com podien haver-lo provat sense una pantalla? L'única cosa que em varen ensenyar fou com connectar-lo.

Eudald Jou

...NO PERMETEU QUE NOSALTRES CAIGUEM EN LA TEMPTACIÓ...

Això que pot semblar una pregària, només pretén ésser un senyal d'alerta per als veïns del Prat, ara que ja han començat les obres d'urbanització de la zona. Els tècnics de la Generalitat i el propi Director General d'Arquitectura i Habitatge us van proposar -en una reunió que es va celebrar a Sant Julià- una oferta més que acceptable per a tothom. S'urbanitzarà el Prat, quedarà bonic, marxarà la pols que tant empipa, en foragitaran els dels "rallys"... i tot plegat sense que els veïns ni el poble haguem de pagar ni cinc. La Generalitat, segons van dir, ho pagarà tot. Això està bé i per a això són les institucions. Per invertir els nostres diners a benefici de tots.

Però hi ha una contrapartida. "No és vinculant", van dir. "Caldria que els veïns del Prat contribuïssin amb la remodelació de les façanes per deixar-les d'acord amb el conjunt". També està bé que es busqui aquesta harmonia. I van facilitar ajudes per aconseguir-la. I això encara està més bé. Per a això són les institucions. Sempre al servei dels contribuents.

He "tastat" aquestes ajudes i puc donar fe que existeixen. Però també pel coneixement -o patiment- personal que en tinc puc donar fe que existeixen en les memòries que publica la Generalitat i la coalició que la governa en les seves campanyes del "Fem i farem", "Anem per feina"... etc.

És veritat que concedeixen moltes subvencions a fons perdut i faciliten crèdits a baix interès per a rehabilitació d'habitatges, adquisició d'habitatges vells, etc. Però també és veritat que no figura en els meus memoràndums quants d'aquests crèdits i d'aquestes subvencions s'han fet efectius. Dit d'una altra manera, no es diu enlloc a quina butxaca han anat a parar els diners que han concedit i que el sol.licitant no ha rebut. Com és natural, l'interessat tramita la sol.licitud abans d'iniciar l'obra o d'adquirir l'habitatge. Si s'escau li concedeixen les ajudes sol.licitades, però els diners no arriben, almenys en el cas que m'ocupa i preocupa, com a mínim fins després de dos anys de gestions i més gestions per poder-los cobrar. En el meu cas i en d'altres que conec ni així no han arribat. I la Generalitat des de fa dos anys ens ha concedit la subvenció i el crèdit sol.licitats.

Qui es vulgui acollir a aquest tipus d'"ajudes", si no té "padrins" que no inverteixi ni un duro fins que no hagi pogut obtenir les prestacions ADJUDICADES. Això si no es vol capficar en una pèrdua de temps i paciència inversemblants tractant amb una administració que es diu motriu d'un dels quatre motors d'Europa.

...I guardeu-nos de qualsevol mal. Amén.

Fidel Balés i Juanola

DEL "ASUNTO" DEL "BUTANO" A BESALÚ I ALTRES CONTES

Ja fa anys que es va acabar allò d'anar a buscar un feix de llenya per fer foc, cuinar i escalfar-se. Es va passar del carbó i carbonet per als fogons a un gas tancat dins d'un envàs tot estrambòtic d'un color llampanant que anomenem butà.

En un primer temps, les normes de seguretat que es demanaven per a l'emmagatzematge de les bombones d'aquest producte eren inexistent, o almenys per aquí no es feien complir.

Si necessitaves "butano" només havies d'anar a buscar-ne una bombona a ca la Montserrat i tots contents. El monopoli funcionava bé.

Però la burocràcia, que tot ho emmerda, va començar a sortir. Les normes de seguretat impedeixen tenir gas emmagatzemat dins d'una població. Es necessita, per part del qui té el magatzem, una pòlissa d'assegurança que fa que no sigui rendible el servei.

La concessionària, que és de Figueres (en això no influeix el cap de comarca) subcontracta un camió que passa carregat d'ampolles pels principals carrers del poble fent sonar el claxon.

És un esdeveniment per al poble -"afanya't, que l'he vist passar per la plaça i ara pujarà pel Ganganell, corre, que se t'escapa... Batua, ja se m'ha escapat, i ara com ho faig per esperar que torni?" La gent es deixen les ampolles per anar subsistent, es carreguen el cotxe d'envasos (cosa totalment prohibida) i cap a Banyoles falta gent.

Però, com sempre, la gent allà no diu res, espera que li portin la solució en "bandeja". Què hi farem! Som un poble marginat de gent conformista que, potser com a resultat de les frustracions d'altres temps, no tenim prou esma per demanar un servei al qual com a usuaris tenim dret.

J. G.

SOCIETATS CULTURALS, RECREATIVES I POLÍTIQUES A LA VILA DE BESALÚ ELS SEGLES XIX I XX

Presentem en aquest treball un llistat d'entitats i societats besalunques dels segles XIX i XX. Aquest recull no és exhaustiu ni complet, ja que no ens han arribat els fons documentals de les esmentades societats, sinó només llur correspondència amb l'Ajuntament i els qüestionaris que el Govern Civil demanava a les entitats per fer el cens d'associacions, que l'Ajuntament tramitava. Tota la informació és extreta de l'Arxiu Municipal, i són normalment presentacions de societats, sol.licituds de subvencions o de permisos per fer actes, espectacles, etc., a part dels dits qüestionaris i d'alguns estatuts de societats impresos; Dos de la **Hermandad de Ntra. Sra. de la Purísima Concepción** dels anys 1878 i 1833. Tot això fa que la informació sigui fragmentària i que fins i tot ens hàgim deixat alguna entitat.

Una repassada al llistat ens fa pensar en un quadre associatiu força ric, però a la vegada fràgil, i que els problemes de les entitats actuals a Besalú, enumerats a l'editorial del "Tallaferro" n.º 26, no són nous. Així doncs, podem veure que molts noms es repeteixen en la composició de les juntes de direcció, i que en els qüestionaris del Govern Civil la resposta moltes vegades és que la societat s'ha dissolt "por desidia y abandono de sus socios".

El llistat ens informa de l'evolució política i cultural del país i de la vida social i lúdica del poble.

Així podem comprovar el gran nombre de societats de socors mutus com **La Romana**, **La Fraternal Auxiliadora**, etc., en uns temps precaris sense Seguretat Social, sense jubilacions, que feien necessària l'existència d'aquesta mena de societats i la solidaritat entre els seus membres. També trobem moltes societats recreatives, que organitzen les festes i l'oci dels seus socis i de la gent de la vila, com la **Sociedad Recreativa Aurora Besalunense**, etc. Els noms d'algunes d'aquestes societats, com **La Aurora** o **El Porvenir**, podrien fer pensar en una moda de l'època o en grups de simpaties republicanes?

També tenim, en el llistat, un seguit de societats corals dignes antecessors de **Les Veus de Besalú**, com l'**Orfeo de Besalú**, **La Lira Besalunense**, etc., que segueixen els moviments dels Cors d'en Clavé (societats corals que neixen sota l'impuls d'Anselm Clavé en ambients obrers i que la segona meitat del segle XIX s'expandeixen per tot el país i totes les capes socials).

En l'ambient polític podem veure, a part d'altres coses, l'aparició i consolidació del catalanisme, amb grups com la **Unió Catalanista**,

president Francesc Cambó, o la **Comissió Partit Judicial de Solidaritat Catalana**, etc.

També constatem la presència de sucursals de grups econòmics, sindicals, etc., arrelats a la vida del país, com per exemple el **Círculo Regional Agrícola de San Isidro**, que, de fet, representava els propietaris agraris catalans, o **Acció Social Agrària de Besalú**, que era un sindicat agrari fort a les comarques nord-gironines controlat per la Unió Sindicalista de Catalunya -partit satèl.lit d'Esquerra Republicana-. **Acció Social Agrària** fou l'única entitat expropiada després de la guerra civil a Besalú.

LLISTAT DE LES ENTITATS PER ORDRE CRONOLÒGIC D'APARICIÓ. S. XIX

Casino Industrial. Constitució: 20-XI-1877. President: Josep Coll. Secretari: Joan Corominas. Socis: 24 (17 setembre de 1884).

Hermandad de Ntra. Sra. de la Purísima Concepción. Constitució: 17-XII-1878. President: Domingo Buada. Secretari: Isidre Ros. Altres: Francesc Soler, Mateu Ros, Bonaventura Sicra, Pere Arneu, Josep Cos. Dels anys **1886**, president: Celso Costa. Secretari: Joan Estudis. Altres: Baldiri Colls, Josep Bartomeu, Pere Minovis, Pere Arneu, Josep tardà. **1877**: Josep Coromines, Pere Minovis, Josep Coll, Simó Parella, Cristino Colomer. **1883**: Vicens Roura, Joan Estudis, Baldiri Colls, Pere Pagès, Antoni Juanola, Francesc Soler, Mateu Ros.

Dos reglaments editats a Girona els anys 1878 i 1883. 115 socis l'any 1886.

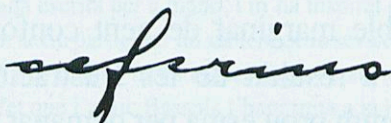
Sociedad Coral La Lira Besalunense. 17-IX-1884: Josep Bartomeu, Esteve Arneu. 55 socis (17 setembre de 1884). Hi ha un llistat amb els noms.

Fraternal Auxiliadora de la Villa de Besalú. 8-XII-1891. Pere Roca, Isidre Carreras, Pere Brunet, jaume Garriga, Joan Casadellà, Miquel Sibecas, Jaume Iglesias, Narcís Abulí, Domingo Sala, Joan Soler. (Societat de socors mutus). Existeix un reglament.

Círculo Regional Agrícola de Besalú de San Isidro. 5-VI-1892. Vice-president: Joan Llaudes. Juan Estudis, Joan Olivas de Noguer, Bonaventura Auguet, Lluís Homs. Reglament editat a Figueres el 1892. Local social: Carrer Major, 3, abans Sant Pere n.º II.

La Unión Besalunense "Juventud Besalunense". 20-I-1897. Josep Peracaula.

FELIÇ ANY

c/. Ganganell, 21 - BESALÚ
c/. Pamplona, 88 - BARCELONA

Si feu obres de qualsevol tipus, i necessiteu projectes, direcció, control de qualitat, càlculs...

VÍCTOR PUIG I COMPTA

ARQUITECTE TÈCNIC

Tècnic especialista en delineació d'edificis i obres.

Professor de dibuix i disseny. Tècnic informàtic.

c/. Consell de Cent, 51, 2ª - Tel. 59 05 03 BESALÚ

SEGLE XX

Unió Catalanista - Agrupació de Besalú. 1900: Francesc Cambó, Isidre Ros i Terrades. Mítings a l'envelat de Sant Pere, per Sant Prim, en defensa de l'Autonomia de Catalunya dins l'Estat espanyol.

Coro Bisuldenc de Besalú. Constitució: 21-IX-1901. Joan Ros i Planells, Isidre Ros i Terrades. Director artístic: Esteve Corominas.

Agrupación Regionalista de Besalú. 18-VIII-1907. Abdon Costa, Isidre Ros i Terrades. 24-X-1919: Joaquim Estela i Torra. Vice-president: Mariano Arboix i Vallmajó. Secretari: Albert Estebanell. Tresorer: Joan Ros i Planells. Vice-secretari: Climent Roca i Sagué. Jacint Casellas i Tarradas, Esteve Corominas i Colomé, Manuel Fernández i Dilmé. 28-V-1918: Joaquim Estela i Torra, Abdon Costa, Fèlix Prat, Francisco Siqués, Esteve Corominas, Isidre Ros, baptista Vilarrasa, Mariano Arboix.

La Protectora de Besalú - benèfica i recreativa. 27-XII-1902. Josep Vasallo, Francesc Torrella. Carrer Major, 10.

Centro Recreativo Bisuldense. 6-IX-1906. Bonaventura Bru-gués, Joaquim Teixidor. Carrer Empalme, 18.

Comissió Partit Judicial de Solidaritat Catalana. Tenim a l'Arxiu la sol·licitud o la notificació a l'Ajuntament de la celebració d'un míting el 2 de març de 1907. Firma: Isidre Ros i Terrades. Lloc: Cafè de Felipe Terrades, c/. Empalme, 10, o si hi ha molta gent al local de la Sociedad Recreativa Bisuldense, al mateix carrer n.º 1.

Comité del Partido Liberal: 25-VII-1910. Vice-president: Climent Roca.

Unión y Progreso - Sociedad democrática. 20-VII-1910. Andrés Madern. Carrer Major, 14.

Orfeo de Besalú. 14-IV-1914. Jacint Casellas, Joan Ros (1916). El 1918 deixa de funcionar.

Nota: Tenim notícia d'un concert el 12 d'abril de 1914 al local

social "Sociedad El Fomento de Besalú".

30-XII-1912. Ramon Castell, isidre Ros Terrades. Altres: Felip Terrades, Fèlix Prat. 1916, President: Joan Ros. 1919, va desaparèixer.

Locals socials: Carrer Empalme i Plaça Constitució, 3r, 1ª. Organitzà balls, sardanes, Sant Vicens, Sant Prim, tornabodes, concerts de cant...

Sociedad Recreativa Aurora Besalunense i Sociedad Coral y Recreativa Aurora Besalunense. Tot fa pensar que els dos noms responen a la mateixa societat.

1919, president: Martín José - Francesc Roura i Iglesias. 1920, president: Martín José Hospital. Tresorer: Esteve Adroher i Sala. Secretari: Antoni Estebanell. Altres: Josep Frigola i Serra, Mateu Grabolosa i Pastoret, Miquel Juncà i Company. 1922, president: Martín José

. Local social: Empalme, 10 (ara Avgda. Lluís Companys). Carrer Major, 10, Ganganell, 39. Activitats socials: Festes, balls, sardanes...

Sociedad Recreativa El Porvenir de Besalú. Constitució: 14-I-1920. Esteve Adroher. 1932, Ramon Juncà. Activitats: Balls i festes per Sant Prim, Sant Vicens i altres diades.

La Romana - Socorros mútuos. Sota la protecció de Sant Josep. President, 1920: Esteve Adroher. 1932, Ramon Juncà.

Germanor Besalunenca i comarca - Societat de socors mutus. Estatuts de l'any 1931. Local social: Empalme, 6.

Per fer un bon estudi de la vida associativa del poble necessitem totes les dades que ens puguin donar els vilatans, qualsevol informació és bona. Qui hi estigui interessat, que es posi en contacte amb nosaltres o amb qualsevol membre de la revista Tallaferro.

COLÒNIES D'ESTIU 1991 Casa de colònies "Can Tallada". Garrigàs (Alt Empordà)

Aquest any, com podeu veure, hem decidit canviar de comarca.

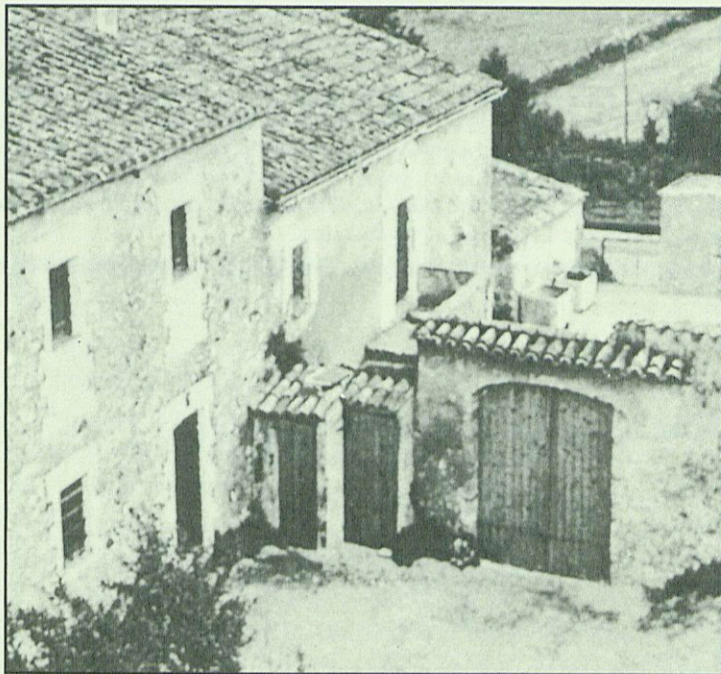
Una de les coses que ens han motivat han estat les instal·lacions de la casa, que consten de piscina, pista de bàsquet, camp de futbol, gronxadors, habitacions, sala de manualitats, menjador, TV i vídeo, en general en bones condicions. I a la vegada podrem gaudir d'un gran terreny d'esbarjo.

Edat: 2n, 8è. d'EGB.

Dies de la colònia: Del 3 a l'11 d'agost.

Preinscripció: Del 18 de febrer al 18 de març.

Lloc: A l'oficina de MAPFRE, tel. 59 11 12 - Sílvia Oliveras, tel. 59 00 57 - Casal Besalú.

GERMANDAT DE DONADORS DE SANG

Carta oberta a tothom

Benvolguts tots:

Amics, és quelcom inenarrable, s'ha de sentir, s'ha de viure el que és la donació de sang a Besalú, perquè explicar-ho amb simples paraules és totalment impossible.

Però deixeu-me dir-vos en primer lloc que sou formidables. Vosaltres sou realment els protagonistes autèntics de la història, perquè fer 182 bosses de sang, com es van fer el proppassat dia 9 de febrer, no és a l'abast de tothom, només es poden fer quan hi ha aquesta conscienciació que vosaltres teniu tan endins, quan l'altruisme de tots nosaltres surt espontani, quan la vostra generositat envers els altres és tan gran, quan, com ara, doneu mostres d'un civisme sense límits, quan sabeu estimar els altres per sobre de totes aquestes misèries humanes de la por, la desídia, el cop d'espatlles, del ja s'ho faran, de posar en primer lloc el plaer personal al petit sacrifici, si cal, d'anar una estona a oferir la nostra bossa de sang a qui li fa falta.

Un delegat passa per moltes vicissituds, però són enriquidores les magnífiques vivències que experimenta, des de les vigílies de l'extracció, pensant "vindran?", "no vindran?"... Ja sé que és una manca de confiança envers vosaltres pensar per un sol moment això, fantàstics amics, però... hi ha el però. Reflexiones: has portat bé la propaganda?, ho has fet saber a tothom?, quins oblits has tingut? Perquè una sola bossa de sang de menys pot fer falta per salvar una vida. I us heu aturat mai a pensar com és de bonica la vida malgrat tot el que ens toca passar? I nosaltres, tu, l'altre, el de més enllà o jo, podem fer que amb la nostra bossa de sang visqui una persona anònima, una persona que té els mateixos drets que nosaltres a viure, que pot tenir les mateixes il·lusions, els mateixos pensaments, i seríem capaços de negar-li la nostra bossa de sang?

Donar sang és signe de bona salut, és senyal que estimem. No deixem assecar el nostre cor, donem sang.

He parlat de vivències. Us en podria explicar moltíssimes, des d'aquell qui em diu "aquesta vegada et fallaré perquè aviat m'hauran d'operar i el metge m'ha dit que millor que no en doni", a un altre que es fa fer expressament una anàlisi per veure si en pot donar perquè de petit havia tingut una ombra d'hepatitis; dissortadament no van poder donar-ne dues noies joves, de 18 i 20 anys, que venien amb la seva mare a donar sang per primera vegada. Les filles no pogueren fer-ho, havien tingut una lleugera hepatitis de molt petites. La mare en va donar. De nois i noies de 18 anys que vénen a donar sang per primera vegada, de vegades amb temor, però vénen; de totes aquelles persones que de mica en mica van venint i que tant els ho agraïm, i així una i altra i cent vivències més que són tot un llibre, tot un poema, i que ens passaríem hores explicant.

Però sí que hi ha una cosa preocupant que a mi em fa pensar, i per tant no puc estar-me de dir-la. Perdoneu per endavant la meva gosadia, però he de fer-ho. El jove d'avui dia és un jove capaç, obert, senzill, amical, intel·ligent, ben preparat, té infinitat de qualitats, un jove que va amb moto, que porta cotxe, que sap organitzar festes, que els caps de setmana es retira a les 6 o les 7 del matí, que sap divertir-se sense prejudicis, sense tabús, que moltes vegades conduint fa imprudències temeràries..., resumint, que sembla que no tingui por de res i en canvi en un percentatge molt elevat no ve a donar sang, i és quan em pregunto: Si ells, que són els més exposats a accidents de carretera, a haver de rebre una transfusió de sang, i no en donen... no deuen ser uns gegants amb peus de fang? Jo voldria que no fos així, simplement que encara no han copsat tota la importància, tota la generositat, tot l'altruisme que té la donació d'una bossa de sang. Espero, i seria la més gran alegria de la meua vida, poder constatar que realment sou gegants de veritat, amb uns peus ben fermes i forts. Reflexioneu, joves amics. Vosaltres feu tanta falta com tots els altres.

I ara unes quantes dades: l'any passat, el febrer vam fer 174 bosses de sang, i per tant aquest cop ho hem superat de vuit bosses. El mes d'agost del 1990 es van recollir 167 bosses; això sí que va ser una sorpresa, agradable com poques n'hi ha, perquè en aquelles dates, en plenes vacances, amb molta gent fora, senzillament fou sorprenent. Bé, sorprenent no, perquè això demostra ara que sé bé del que sou capaços si us ho proposeu, i sé que voleu i sabeu fer-ho. Amics, continueu per aquest camí, això diu molt a favor del vostre tarannà generós i abnegat. Que sigui per a molts anys.

Quan rebreu el proper butlletí de la Germandat, "L'Estímul", en el qual es reflectiran les dades de totes les comarques gironines, veureu que ens hem posat en els primers llocs en donació de sang, però seria una gran satisfacció que tot i les 341 bosses que van sortir de Besalú amb solament 2.100 habitants, en lloc d'ésser als primers llocs fóssim a l'últim de la llista, perquè això voldria dir que no hi hauria mai falta de sang, que seríem autosuficients en sang, en plasma, en plaquetes i tots els seus derivats, que tanta falta fan.

Amics, una altra notícia. Aquest any 1991, el dia 30 de juny, un diumenge, celebrarem la festa del Donant de Sang a la Garrotxa. El lloc, com sempre, els Prats de Nogué a Batet de la Serra. Entre tots els delegats de la Garrotxa hem decidit traslladar-la al juny perquè a finals de setembre primers d'octubre sempre tenim el risc de la pluja. Anoteu a la vostra agenda aquesta data, 30 de juny, un diumenge, i veniu a passar amb tots nosaltres unes hores inoblidables. Us hi esperem a tots. Guardeu aquesta data, 30 de juny, festa del Donant.

I més coses. Ja me'n descuidava. Aviat per la Televisió Catalana, TV3, es passarà un publireportatge sobre la donació de sang, què és i què representa. El passaran tres vegades al mes durant un any; almenys això és el que hi ha projectat ara. Per a aquest publireportatge vam tenir la sort que van escollir la nostra vila, bonica com poques n'hi ha. Hi surten imatges molt ben captades del Pont Vell, la nostra plaça porticada, el carrer Tallaferro amb la casa de Can Gaita, tan bonica... així com persones de Besalú. Hem d'esperar que per a la donació de sang arreu de Catalunya sigui un gran èxit i també, a més d'això, que és tan important, que de pas doni a conèixer encara més la nostra simpàtica i bonica vila de Besalú.

Ja sols em resta dir-vos que sempre estic al vostre servei per a tot el que us faci falta i, com sempre, us saluda el vostre amic i delegat, en

Joan "Zafont"

La cuina bona, senzilla, ràpida i saludable de la Srta. Teresa Cucala ESTOFAT DE XAI AMB VERDURES

Aquest platillo és molt fàcil de fer i no es tarda més d'una hora.

Calcularem per a un quilo de carn, que pot ésser d'espàtlla, de cuixa o coll si es vol que resulti més bé de preu.

Ingredients: 1 kg de carn tallat a trossos regulars. 200 gr de pèsols. 200 gr de patates. 12 cebetes petites. 4 pastanagues. 4 naps. 2 tomàquets. 3 grans d'all. 1 pastilla de brou. 1 copa de xerès o vi blanc. 1 clau d'espècia. 1 pomell d'herbes, julivert, llorer i farigola. Farina, oli, sal i pebre.

Preparació: La pastilla es dissol en 3/4 de litres d'aigua. S'assaona la carn amb sal i pebre, es passa per la farina i es fregeix amb una mica d'oli; s'hi tira el vi, els tomàquets ratllats, els alls sense pelar, i es deixa coure cinc minuts a foc viu.

Llavors s'hi afegeixen els pèsols, les pastanagues i els naps tallats a rodanxes, les herbes i el clau d'espècia.

Aleshores s'hi tira el brou i es deixa coure tapat a foc suau una estoneta i abans de finalitzar la cocció s'hi afegeixen les patates trossegades.

Es mira si està bé de sal i quan és cuit ja es pot servir, encara que si reposa una mica no passa res.

Han col·laborat en aquest número:

DIPUTACIÓ DE GIRONA

Caixa de Girona

